

رام - ۴۴

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

سیزدهم اردیبهشت

سیزدهم اردیبهشت در ایران زمین با رخداد‌های اجتماعی و سیاسی مصادف بوده است. در ۱۲۳۳ میرزا حبیب الله شیرازی متخلص به قآنی شاعر دربار فتحعلی شاه درگذشت و سبک بازگشت ادبی افول خود را آغاز کرد. در ۱۲۸۶ اتابک امین‌السلطان برای آخرین بار به صدارت رسید و دو سال بعد، پس از آن که او کشته شده و مجلس به توپ بسته شده بود، مجاهدان مشروطه خواه معترض به استبداد صغیر در همین روز اصفهان را فتح کردند. اما آخرین بقایای استبداد همچنان تا سه سال بعد مقاومت می‌ورزید و آن هنگامی بود که در سیزدهم اردیبهشت ۱۲۹۱ جنگ سختی بین قوای دولت مشروطه به فرماندهی فرمانفرما و قوای سالارالدوله که هوادار شاه مستبد بود، در نزدیکی های همدان درگرفت. نیروی دولتی از سالار الدوله شکست خورد، قورخانه و دارائی های دولتی و سه توپ شنیدر به دست سالارالدوله افتاد. هشت سال بعد در ۱۲۹۹ شکل تازه‌ای از استبداد به شکل جنینی سر بر آورد و بلشویکها در گرجستان کودتا کردند، اما شکست خوردند.

دکتر آرتور میلیسپو

و سالارالدوله

در ۱۳۰۲ رضا شاه که هنوز شاه نشده بود، ۴۷ افسر را برای تحصیل به فرنگستان فرستاد. چهار سال بعد که شاه شده بود در همین روز (۱۳۰۶) مجلس قانون تاسیس بانک ملی ایران را با سرمایه‌ی پانزده میلیون تومان تصویب کرد. در ۱۳۲۲ میلادی به مجلس اعلام کرد که برای ساماندهی به اوضاع اقتصادی ایران به اختیارات زیادی نیاز دارد و مجلس هم تسلیم نظر او شد. در ۱۳۴۲ فردریک نهم شاه دانمارک به ایران وارد شد و در ۱۳۶۰ نرگس خواننده‌ی مشهور ایرانی تبار هندی درگذشت. نرگس به ویژه به خاطر بازی‌هایش در فیلمهای هندی شهرت داشت و این روز برایش از جنبه‌ی دیگری هم اهمیت داشت، چون در همین روز به سال ۱۲۹۲ بود که اولین فیلم هندی به اسم راجا هریش چندرا ساخته شد و صنایع فیلمسازی هند آغاز گشت.

صحنه‌ای از فیلم
راجا هریش چندرا

در تاریخ جهان این روز با رخدادهایی ناگوارتر قرین بوده که بیشترشان خاستگاهی طبیعی داشته است. یک نمونه‌ی سیاسی‌اش آن که در سال ۸۰۸ دوشیزه‌ای نوجوان به نام ژاندارک در فرانسه قیام کرد و توانست

قوای مهاجم انگلستان را از این سرزمین پس بزند، هرچند خودش در نوزده سالگی به دست متحدان انگلیس زنده بر تیرک سوزانده شد. نمونه‌های طبیعی‌اش هم آن که در سیزدهم اردیبهشت سال ۸۶۰ خورشیدی بزرگترین زلزله از سه زمین‌لرزه‌ی پیاپی جزیره‌ی رودس را ویران ساخت و سی هزار تن را نابود کرد. رخدادهای دیگر هم آن که در ۸۷۸ کریستف کلمب جزایر جامائیکا را کشف کرد و در ۱۰۹۴ خورگرفت کاملی که ادموند هالی پیشگویی کرده بود با اختلاف زمانی چهار دقیقه بروز کرد.

سیزدهم اردیبهشت در ضمن با رخدادهای اجتماعی فرهنگی خوشایندی همزمان بوده است. در ۱۱۷۰ اولین قانون اساسی مشروطه‌ی مدرن توسط مجلس سجم لهستان-لیتوانی اعلام شد. در ۱۱۸۰ واشینگتون دی سی به صورت شهر درآمد. در ۱۲۰۹ خط راه‌آهن کانتربری-ویتستابل بر روی مسافران گشوده شد، که نخستین خط قطار مسافری با لوکوموتیو بخاری بود و اولین تونل را هم داشت. در ۱۲۱۶ دانشگاه آتن حدود ده سال پیش از دارالفنون ما تاسیس شد. در ۱۳۱۶ بر باد رفته اثر مارگارت میچل جایزه‌ی پولیتزر را ربود و کمتر از هفتاد سال پیش در ۱۳۲۷ دادگاه عالی آمریکا حکم کرد معاهده‌هایی که بر اساس آن خرید و فروش ملک به سیاهپوستان و اقلیتهای نژادی منع می‌شوند، غیرقانونی هستند. تا آن هنگام این قراردادهای نژادپرستانه بخشی معمول و رایج از قواعد مالی آمریکا محسوب می‌شد. در ۱۳۳۱ اولین مسابقه‌ی خودروسواری که از تلویزیون پخش شد، مسابقه‌ی دربی کنتاکی بود که از شبکه‌ی CBS نمایش داده شد و چند ماه مانده به انقلاب ایران، در ۱۳۵۷ اولین ایمیل تجاری تبلیغاتی ناخواسته (spam) برای همه‌ی نشانی‌های ساحل غربی آمریکا ارسال شد. در ۱۳۷۰ هم به پیشنهاد سازمان علمی - فرهنگی ملل متحد (یونسکو) روز سوم مه، روز جهانی مطبوعات نامیده شد.

مهمترین زاده‌ی سیزدهم اردیبهشت نیکولو ماکیاولی (۸۴۸) و مهمترین درگذشته‌ی این روز سلطان محمد

فاتح (۸۶۰) است.